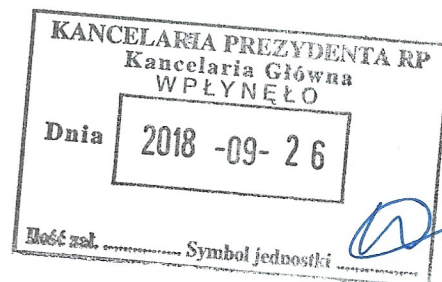

PFZ/W/195/2018

Warszawa, 26.09.2018 r.

Pan Andrzej Duda
Prezydent RP
Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Biuro Praw i Ustroju
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej wraz ze Związkiem Zawodowym Pracowników Socjalnych oraz Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Asystentów Rodziny, przesyła wybrane szczegółowe uwagi w sprawie projektu ustawy procedowanej przez *Narodową Radę Rozwoju – Sekcję Polityka społeczna, rodzina* pt.: *Ustawa o centrach usług społecznych (CUS)*:

1. Art. 2 ust. 1 i ust. 2 projektu ustawy – następuje szerokie zakreślenie definicyjne usług społecznych i ich skonkretyzowanie poprzez odesłanie do szeregu już istniejących i obowiązujących przepisów prawa, choć w ww. ustawach albo w ogóle nie ma działań o charakterze usługowym, albo ustawodawca dokonując określenia i podziału zadań, nie wskazał które z nich mogą mieć charakter usługowy. Biorąc pod uwagę projektowane przepisy art. 4 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 3 i art. 9 ust. 2, które wprost potwierdzają iż zadania własne oraz zlecone również mogą być usługami realizowanymi przez CUS – to przy jednoczesnym braku ustawowego ograniczenia w swobodnym określaniu przez gminy, które z zadań mają charakter usługowy – oczywistym jest, że wprowadzenie ww. unormowań doprowadzi do kompletnego chaosu organizacyjnego, stanowić będzie bezpośrednie zagrożenie dla spójności działań służb oraz dostępności do usług dla wrażliwych kategorii odbiorców.
2. Art. 9 - warto zauważyć, iż wbrew zapowiedziom pomysłodawców, projektowane przepisy, zamiast tworzyć ramy dla dostępu do szerokiego zakresu usług zgodnie z zakresem zawartym w art. 2 ust. 1 i ust. 2, pozwalają w praktyce utworzyć CUS realizujący jedynie zadania pomocy społecznej oraz jednej z wybranych ustaw, które już dziś w pełni realizuje ośrodek pomocy społecznej (OPS). Projektodawca sam zresztą utwierdza potencjalne jednostki samorządu terytorialnego w przyjęciu takiego rozwiązania, ponieważ projekt ustawy w całości odnosi się do zadań pomocy społecznej całkowicie ignorując inne zakładane sektory usługowe.
3. Art. 5 ust. 1, art. 7 ust. 2 – literalnie czytany przepis prawa pozwala na utworzenie ponadgminnego CUS, w którym wystarczy by przynajmniej jedna gmina sąsiadowała z drugą, co może doprowadzić do kuriozalnej z punktu widzenia dostępności do usług

Polska Federacja Związkowa
Pracowników Socjalnych
i Pomocy Społecznej

adres siedziby: ul. Jana Cybisa 7, 02-784 Warszawa
KRS 0000442994 REGON 146624204 NIP 9512366909
e-mail: kontakt@federacja-socjalnych.pl
www.federacja-socjalnych.pl
tel. 507 500 885

sytuacji, gdzie stworzone zostanie scentralizowane Centrum obejmujące swym zasięgiem znaczne terytorium, a co za tym idzie z rozbudowanymi barierami fizycznymi dla najbardziej potrzebujących obywateli (m.in. osób niepełnosprawnych, chorych lub w podeszłym wieku).

4. Art. 9, art. 10 i art. 11 – wbrew wyrażonej intencji projektodawców, którzy dopuszczają utworzenie CUS w dwóch przypadkach: 1) gminnego na bazie ośrodka pomocy społecznej poprzez jego zastąpienie lub 2) ponadgminnego, ale pod warunkiem pozostawienia dotychczasowych OPS – wskazane przepisy nie zawierają żadnych ograniczeń lub wyłączeń, które zapobiegałyby sytuacji dowolnego tworzenia Centrów, także w takiej formie, że ponadgminny CUS utworzony zostałby z jednoczesną likwidacją wszystkich OPS.
5. Art. 7 ust. 2, art. 16 ust. 1, art. 18 – wprowadza szereg wątpliwości w zakresie zatrudniania, odpowiedzialności za realizację zadań oraz lokalnych programów, które mogą być zróżnicowane w swej treści oraz zatwierdzania sprawozdań kierującego Centrum Usług Społecznych przez gminy będące stronami porozumienia o utworzeniu CUS. Warto zauważyć, że nowopowstała jednostka realizować może i zapewne będzie obowiązkowe zadania pomocy społecznej.
6. Art. 10 ust. 1 – projektowany przepis w jednym tylko artykule wprowadza sprzeczne ze sobą formy zmiany OPS w CUS. Brak jest jasności czy ośrodek pomocy społecznej ulega likwidacji czy też przekształceniu, co ma fundamentalne znaczenie dla kontynuacji stosunku pracy osób zatrudnionych w dotychczasowym OPS, a także dla uprawnień związanych z ewentualną likwidacją zakładu pracy. Dodatkowo na podkreślenie zasługuje fakt, iż wprowadzone warunki ewentualnego przekształcenia OPS w CUS są bardziej rygorystyczne niż to określają obecne przepisy, a także ugruntowane orzecznictwo sądowe.
7. Projekt ustawy wprowadza nowe, zwykle zmniejszone w stosunku do obowiązujących w ośrodkach pomocy społecznej – wymogi zatrudnienia dla nowych kadr w CUS. Z jednym jednakowoż wyjątkiem, bowiem na nowo powołanych stanowiskach: Dyrektora Centrum, Organizatora Usług Społecznych oraz Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych, Organizatora Społeczności Lokalnej – warunkiem zatrudnienia ma być ukończenie szkolenia z zakresu usług społecznych. Przy jednoczesnym obniżeniu pozostałych wymagań, które mają wpływ na profesjonalny aspekt powierzonych zadań, nie sposób nie odnieść wrażenia, iż projektodawca właśnie usiłuje na drodze legislacyjnej stworzyć ramy dla rynkowego zagwarantowania podmiotom szkolącym – nowego źródła ich finansowania, bez wszakże merytorycznego uzasadnienia.
8. Projekt ustawy o centrach usług społecznych, w zakresie wprowadzenia określonej struktury CUS pozostaje w rozbieżności z dotychczasowymi wysiłkami, realizowanymi projektami oraz zmianami legislacyjnymi, które odnoszą się wprost do struktury OPS np. w zakresie możliwości powoływania zespołów usług pomocy

społecznej oraz tworzenia komórek, które służą rozdzieleniu pracy socjalnej od postępowań administracyjnych. W sytuacji, gdy lokalny samorząd postanowi dokonać swego eksperymentu, jakim będzie powołanie CUS w miejsce OPS – może dojść do zaprzepaszczenia pozytywnych efektów wcześniejszych zmian realizowanych także przy wkładzie finansowym z środków UE.

9. Art. 21 – stanowi próbę ustawowego narzucenia w formie zadania obligatoryjnego, jednej z wielu i budzącej kontrowersje wśród praktyków oraz teoretyków - metody pracy socjalnej tj. *case management*, poprzez jej implementację na grunt ustawowej powinności. Warto przy tym zauważyć, iż projektodawca całkowicie pomija w sposób merytoryczny istniejące modele tej metody (ogólny, oparty na społeczności, na mocnych stronach i kliniczny) oraz warunki ich zastosowania. Próbuje uzmysłowić Państwu absurdalność takiego wdrożenia jednej z metod w obszarze usług społecznych, należałoby to porównać np. do próby ustawowego narzucenia w ustawie o wykonywaniu zawodu psychologa, iż psychoterapia może być jedynie świadczona w podejściu psychodynamicznym. W takim przypadku nikt nie miałby wątpliwości, iż zabieg taki stanowi lobbing określonej grupy psychologów zorientowanej psychodynamicznie. Należałoby również wprost zapytać o wpływ instytucjonalizacji i formalizacji określonej metody pracy na jej efektywność, co zostało m.in. przetestowane w ustawowym umocowaniu techniki kontraktu socjalnego i jest obiektem powszechnej uzasadnionej krytyki praktyków.
10. Art. 32 – zakłada się, że realizatorem usług mogą być podmioty wyłonione w procedurze konkursowej lub zamówień publicznych. Popierając postulat włączania podmiotów niepublicznych w realizację zadań pomocy społecznej, a także usług społecznych, nie sposób jednak pominąć dotychczasowych doświadczeń płynących z wdrażania m.in. usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, czy też powierzenia dystrybucji żywności organizacjom pozarządowym w ramach Programu POPŻ. Jak wynika z raportów oraz sprawozdań m.in. NIK, m.in. wobec braku lub zaniżanego do ceny standardu ww. form pomocy – dochodzi do szeregu nieprawidłowości związanych z dostępnością, stałością finansowania, ciągłością świadczenia oraz poziomem tego typu usług. Projektowana ustawa w żaden sposób nie wprowadza mechanizmów przeciwdziałających ww. praktykom.
11. Art. 33 w związku z art. 39 pkt. 3 - zakłada się, że dostęp do usług społecznych w ramach lokalnych programów będzie następował na wniosek i za zgodą osoby zainteresowanej. Biorąc jednak pod uwagę, iż gmina na podstawie powołanych wcześniej przepisów zyskuje praktycznie pełną swobodę w określaniu, które zadania będą miały charakter usług i zostaną wpisane do uchwały – to powstaje zasadna wątpliwość, co z realizacją zadań lub udzielaniem pomocy, która następuje z urzędu, a także możliwością pobierania za te usługi odpłatności przewidzianej w art. 34 projektu ustawy. Rozumiejąc, iż nie taka jest intencja projektodawcy zwracamy uwagę, iż projektowane przepisy nie są w tym zakresie jednoznaczne (brak wyłączeń stosowania normy).

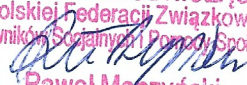

12. Projekt ustawy w przepisach przejściowych nie zawiera kompleksowego odesłania do wszystkich już obowiązujących przepisów regulujących materię objętą projektowaną ustawą, w tym zakresie pomocy społecznej.

Reasumując – za aktualne uważamy wszystkie podniesione zarzuty sformułowane uprzednio w piśmie adresowanym do Prezydenta RP nr PFZ/W/115/2018 z dnia 11.06.2018 r., jak też niestety jako organizacja społeczna zostaliśmy utwierdzeni w skandalicznym trybie procedowania ustawy dalece sprzecznej z podstawowymi zasadami dialogu społecznego.

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

WICEPRZEWODNICZĄCY
Polskiej Federacji Związkowej
Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej

Paweł Maczyński